

Val '94

Bankarnir í áttatiárunum:

Gjördu sær dælt av rentuspekulatióini

– sum hevði til endamáls at drena landskassan fyri pening, samstundis sum rentuspekulatióin gav bankunum so ríkiligt av gjaldføri, at peningagoymslurnar vóru á tremur. Tí ráddi um hjá bankunum at fáa fólk at brúka

Teir báðir gomlu føroyska bankarnir – Sjóvinnubankin og Føroya Banki – róku eina eirindaleysa og ábyrgarleysa kapping. Henda kapping gjørdi fyrst av við bankarnar og fæddi síðani samfelagið út í eina búskaparkreppu. Og vanligi føroyingurin stendur eftir sum svartiper.

Undirritaði og javnaðarflokkurin annars hava í nógv Harrans ár víst á, at tann ríki bankapolitikkurin var skeivur og at tað fór at enda galið. Og tá ongin tók hesar væl meintu ávaringar í álvara, fingur vit sjálfandi tað syndarliga úrslitið. Úrslitið er ein innspræning av nærum 3 milliarðum almennum krónum í føroyska peningakervi.

Vit vístu m.a. á, at tað var skeivt, at allir teir føroysku peningastovarnir skuldu hava hvør sína deild í hvørjum litlum króki í landinum. Byggistúrurin, sum varð valdur, var altíð tann kostnaðarmiklasti, ið nakar kann hugsa sær. Hesar mongu

deildirnar fæddu sjálvandi til ein alt ov dýran rakstur. Ov stórar útreiðslur til ljós, hita, viðlíkahald av bygningum, skrivstovuútgjöld, starvsfólkaklónir o.s.f. Av sonnum ein yvirbygningur í føroyska samfelagnum.

Útlánsolitikkurin hjá bankunum var eisini heilt burturvíð fyri ikki at siga fullkomuliga vídeysur. Umsøkjara fingur ikki at vita, hvussu stórt lán teir kundu fáa, men vórðu spurdur, hvussu nógv teir vildu hava. Øll minnast, at

eitt líð í eirindaleysu kappingini var at bjóða fólk rætt til at nýta lónina fram í tíðina, treytað av, at tey høvdu lónarkonto í bankanum. Fyrsta boðið frá øðrum bankanum var ein mánaðarløn fram í tíðina. Svárið frá hinum bankanum var tver lónir fram í tíðina osfr.

Bankarnir gjördu sær eisini dælt av rentuspekulatióini, ið hevði til endamáls at drena landskassan fyri pening, samstundis sum hon gav bankunum so ríkiligt gjaldføri at peningagoymslurnar vóru á tremur. Tí var tað alla tíðina ein spurningur um at sleppa av við pening til hægst møguliga rentu. Tí varð spurt hvussu stórt lán fólk vildu hava og tí fingur viðskifta-fólk hjá bankanum tilboð um at nýta fleiri mánaðarlønir fram í tíðina.

Men so kom ragnarokið. Tað byrjaði 2. oktober 1992 tá Sjóvinnubankin fór á húsang. Eftir hetta komu fólk uttanfrá at læra føroyska bankaheimin hvussu vit eiga at reka bankapolitikk. Tað er nógv mikið við einum banka! Umframt bankan hava vit sparikassarar og postgiro. Meira enn onnurhvør bankadeild kring landið er nú niðurløgd. Tað vil siga, at nú hava vit vent teirri skeivu gongdini, sum javnaðarflokkurin í nógv Harrans ár hevur ávarað ímóti. Men nú var nakað seint. Prísurin gjørdist ov høgur.

Lat meg slá fast, at javnaðarfólk ongantíð hava átt umboð í nevndunum fyri teir báðar gomlu bankarnar, men at hesir nevndarsessir altíð hava verið mannaðir av ávikavist fólkaloksfólki og sambandsfólki. Fólka-flokkurin hevði leiðsluna í Sjóvinnubankanum og sambandsflokkurin hevði leiðsluna í Føroya Banka. Eg eri ikki førur fyri at siga um hetta var av tilvild ella ikki.

Grannskoðaravirkni hjá einum alment kendum fólkaloksmanni tók sær av Sjóvinnubankanum og

Virkisskrá fyri javnaðarflokkkin

Ibúðar- og búsetingar-politikkur

Allir borgarar landsins hava rætt til ein góðan bústað.

Málið við íbúðarpolitikkinum hjá okkum er:

- at tryggja at sethúsaeigarar hava ráð at sita í egnum húsum.
- at familjur framhaldandi kunnu seta fótur undir eigið borð.
- at skipa tryggja viðurskipti á leigumarknaðinum.
- at tryggja at botnurin ikki fer undan húsamarknaðinum.

Fyri at røkka hesum máli skal:

- rentan hjá húsalánsgrunninum lækkast.
- Húsalánsgrunnurin fáa loyvi at bjarga húsum undan tvingislausum við at keypa onnur lán fyri marknaðarprís.
- Húsalánsgrunnurin fáa loyvi at figgja stóri partar av húsakeypum.
- tað almenna tryggja lágløntum barnafamiljum leigubýli fyri rimiligan kostnað.
- tað almenna tryggja at vit hava eitt rimiligt útboð av leigubýlum.
- nýggi leigulógáva verða gjørd, su m m.a. tryggjar vælverkandi leigunevnur um alt landið.

Heilsu málið

Málið við heilsupolitikkinum er at røkka ST-tykini »Heilsa ár 2000«.

Hildið verður fram at byggja út primeru heilsutænastuna í sambandi við sosialar eindir og heilsuðstøðir.

Enn stóri dentur verður lagdur á fyribyrgandi tæstuna hjá kommunulækna, skúlalækna, heilsusystur, heimasjúkrasystur og barnatannarøkt. Øll børn undir 16 ár skulu fáa javngóða tannarøkt. Hesar tæstastur skulu samskipast soleiðis, at tær virka eins fyri allar borgarar.

Gjörð verður ein heilarætlan fyri samstarvið millum Landssjúkrahúsið, Klaksvík og Suðuroyar Sjúkrahús.

Umsitingarliga ábyrgdin fyri sjúkrá-húsvirkinum er hjá landsstýrinum.

Skúli og útbúgving

Málið við skúlapolitikkinum okkara er, at øll skulu hava javnbjóðis rætt til skúlagongd og útbúgving uttan mun til figgjarvirkisfólk ella hvar í landinum vit búgva.

Fólka skúlin skal byggja á føroyska

samfelagið og skal í virki sínum hava neyvt samband við tað samfelag, børnini liva í.

Skúlin, sum byggir á kristna grund, skal við arbeiðshættum sínum fyrireika tað uppvaksandi ættarliðið til at liva og virka í einum fólkaræðis samfelag.

Undirvísingarskyldan verður víðkað til nýggja ár.

Øll børn skulu hava høvi at ganga í skúla í heimumhvørvinum. Øll børn hava rætt til at ganga í fólka skúlanum uttan mun til fólkeika og evni.

Fritíðarundirvísingarlógin verður endurskoðað, so hon veruliga eggjar til og gerst eitt haldgott grundarlag undir fritíðarundirvísing, -fítrivi og -virksemi hjá ungdomsfelagsskapum um alt landið. Virkað verður fyri at lætta um figgjarligu byrðuna hjá kommununum á hesum øki.

Stuðul til fløgur og rakstur av skúla-verkinum verður lagaður so at allar kommunur uttan mun til figgjarorku lúka krøvini til skúlskipanina.

Øllum ungum verða tryggjað útbúgvingartilboð eftir fólka skúlan.

Ungdomsútbúgvingarnar verða samskipaðar kring landið fyri at tryggja stóði og valmøguleikar.

Útbúgvingartilboð og figgjarkarmar skulu gevast teimum tilkomnu, sum hava tørv á endurútbúgving.

Musikk skúlanum verður tryggjað framhaldandi virksemi kring alt landið.

Øll skulu hava eins tilboð til fritíðarundirvísing.

Allar hægri útbúgvingar verða samskipaðar.

Kommunur

Kommunalt sjálfstýri er ein týðningarmikil tættur í fólkaræðisligu skipanini.

Nær samfelagið eigur í enn stóri mun at umfata og skipa tey øki, sum beinleiðis viðkoma livilíkindunum í nærumhvørvinum.

Setningurin »har vit gjalda, skulu vit eisini valda« skal aftur kom at galda fyri føroysku kommunum.

Flokkurin vil tí broyta kommunuskipanina soleiðis, at greiður skyldaður verður gjörður millum skyldur kommunanna og landsins.

Kommunur skulu taka tað inn í skatti, sum neyðugt er til at røkja uppgávurnar innan kommunumark og landskassin tað, sum hann í mongum forðum í dag áleggur kommunum at gjalda.

Tí fara vit mannsterk á val

og seta X við javnaðarflokkkin. Bankareppurnar hava lært okkum at javnaðarflokkurin fekk rætt. Og hann fær rætt.

Klaksvík, 24. juni 1994
Vilhelm Johannesen,
vælvni javnaðarflokksins
í Norðoyum

Valevni dystast

Seks valfundir, har valevni úr øllum flokkum luttaka, eru avtalaðir at verða í Norðoyggjum

Í Norðoyggjum byrja valfundirnar týsdagin 28. juni, og valevni úr øllum teimum úggju flokkunum hava boðað frá luttøku.

Byrjað verður á Kals-oyinni, har fundir verða á Húsum og í Mikladali. Friggjadagin 1. juli fara valevnini til Fugloyar at hava fund í Hattarvík og á Kirkju. Sama dag verður eisini

fundur í Svínøi.

Mánadagin 4. juli verður seinasti fundurin. Hann verður í Kíhøllini í Klaksvík.

Valevnini fáa orðið í trimum umförum. Fyrst úggju minuttir í part, síðani fyra og til endans tveir minuttir.

Raðfylgan verður henda: C,G,I,E,A,B, H,F,D og J.

tór.-